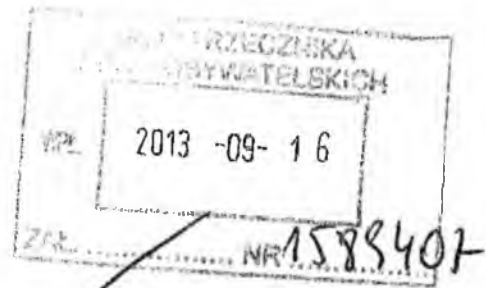

RZECZPOSPOLITA POLSKA
MINISTERSTWO SPRAWIEDLIWOŚCI
Departament Wykonania Orzeczeń i Probacji
Al. Ujazdowskie 11
00-950 WARSZAWA Skr. Pocz. 33
Centrala tel. 52 12 888

DWOiP III 072 - 19/13/2

RPO 735814 13
Warszawa, dnia 11.09. 2013 r.

Pani
Justyna Róża Lewandowska
Dyrektor Zespołu
Krajowego Mechanizmu Prewencji
ul. Solidarności 77
00-090 Warszawa

Szanowna Pani Dyrektor,

AJ
2013-09-23

W odpowiedzi na pismo z dnia 29 sierpnia 2013 roku (sygn. RPO-735814 - VII-720.8.3/13/MKu), przy którym przekazano Raport przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji z wizytacji Zakładu Poprawczego w Gdańsku-Oliwie, uprzejmie przedstawiam stanowisko Departamentu Wykonania Orzeczeń i Probacji (dalej DWOiP) odnośnie sformułowanych przez Zespół zaleceń.

Ad.1.1 – wyjaśnienie problemu nieprzekazywania dyrektorowi przez jednego ze strażników informacji od wychowanków oraz pouczenie wszystkich pracowników o konieczności przekazywania próśb wychowanków;

Zdaniem DWOiP zalecenie należy uznać za **zasadne**. Zgodnie z § 57 ust. 1 rozporządzenia wychowankowi w trakcie pobytu w zakładzie zapewnia się m.in. możliwość składania skarg, próśb i wniosków (pkt 12). Przepis nie precyzuje ich formy. Jednakże realizacja tego uprawnienia winna być zagwarantowana wychowankom, a wszelkie sygnalizowane problemy w tym zakresie winny zostać wyjaśnione.

Ad. 1. 2 – dokonywanie kontroli korespondencji wychowanków zgodnie z przepisami upn.

Zalecenie w ocenie DWOiP jest **zasadne**. Kwestię związaną z korespondencją nieletniego, umieszczonego w zakładzie lub schronisku reguluje szczegółowo art. 66 § 3 ustawy z dnia 26 października 1982r. *o postępowaniu w sprawach nieletnich* – dalej upn (tj. Dz. U. z 2010r., Nr 33, poz. 178, z późn. zm.). Kontrola podlega korespondencja tylko w przypadku powzięcia „uzasadnionego podejrzenia” wystąpienia okoliczności wymienionych szczegółowo w tym przepisie. Nie można stosować tej kontroli prewencyjnie, wobec całej korespondencji nieletnich. Nadto w sytuacji zatrzymania korespondencji bezwzględnie należy poinformować o tym nieletniego i sąd rodzinny wykonujący orzeczenie, podając powody takiej decyzji. Jednocześnie należy pouczyć nieletniego o prawie do złożenia zażalenia.

O znaczeniu prawa do korespondencji nieletniego umieszczonego w zakładzie świadczy obowiązek poinformowania sądu rodzinnego o zatrzymaniu korespondencji, jak i przyznane nieletniemu uprawnienie do złożenia zażalenia na taką decyzję dyrektora.

Ad.1.3 – wyeliminowanie pozbawionych podstaw prawnych ograniczeń w kontaktach nieletnich z osobami spoza placówki (odwiedziny, rozmowy telefoniczne);

W ocenie DWOiP zalecenie jest **zasadne**. Na mocy art. 66 § 4 upn dyrektor może ograniczyć lub zakazać kontaktów nieletniego z osobami spoza zakładu wyłącznie w wypadkach wskazanych w tym przepisie. Należy zauważyć, iż ustawa nie różnicuje sytuacji osób spokrewnionych i obcych. Zgodnie z treścią § 66 ust. 1 pkt 5) rozporządzenia zezwolenie na rozmowę telefoniczną na koszt zakładu, jest nagrodą, i w sytuacji spełnienia warunków jej uzyskania, wychowankowi nie można stawiać dodatkowych ograniczeń przewidzianych obecnie w regulaminie Zakładu Poprawczego w Gdansku-Oliwie (tylko do domu i w obecności wychowawcy).

Również wprowadzona regulaminem zakładu nagroda - *zgody dyrektora na odwiedziny osób spoza rodziny* wymaga korekty. Ograniczenie kontaktów znajduje swoją podstawę w art. 66 § 4 upn i z tym przepisem muszą być zgodne akty wewnątrz placówki. Artykuł ten upoważnia dyrektora w uzasadnionych przypadkach do ograniczenia lub zakazania kontaktu z osobami spoza zakładu (niezależnie, czy będą to osoby z rodziny czy spoza). Ustawa nie daje podstaw do innego traktowania w kwestii kontaktów osób spokrewnionych i obcych.

Ad. 1.4 – zapewnienie wychowankom intymności podczas kąpieli poprzez zamontowanie zasłonek prysznicowych oraz zmianę wysokości drzwiczek do kabin z miskami ustępowymi.

Zalecenie jest zdaniem DWOiP **zasadne**. Zgodnie z treścią § 57 ust. 1 pkt. 1 rozporządzenia wychowankowi w trakcie pobytu w zakładzie zapewnia się poszanowanie godności osobistej. Oznacza to również zapewnienie minimum prywatności i intymności w zakresie w jakim nie wpływa to na bezpieczeństwo i porządek w placówce.

Ad. 1.5 – zdemontowanie kamer w łazienkach nieletnich;

Zalecenie zdaniem DWOiP jest **częściowo zasadne** o ile monitoring dotyczy miejsc, gdzie nieletni wykonują czynności fizjologiczne, czy higieniczne wymagające rozebrania się. Samo umieszczenie kamer w łazience, czy toalecie gdzie ujęcie obejmuje jedynie korytarze, przejścia lub część z umywalkami, a nie stanowiska prysznicowe czy kabiny toalet nie wymaga demontażu. Takie ich umiejscowienie jest zgodne z § 105° ust. 1 rozporządzenia, gdyż ma bezpośredni wpływ na zapewnienie bezpieczeństwa i porządku, a jednocześnie nie narusza prawa wychowanków zakładu do intymności i poszanowania godności osobistej.

Ad.1.6 – podjęcie starań w celu rozszerzenia infrastruktury zakładu o salę gimnastyczną;

Zdaniem DWOiP zalecenie jest **zasadne**. Zgodnie z § 15 ust. 2 pkt 3) rozporządzenia dla zapewnienia prawidłowej realizacji zadań zakład powinien posiadać salę gimnastyczną. Umożliwienie wykonywania ćwiczeń fizycznych również w pomieszczeniu zamkniętym szczególnie w okresie kiedy taka aktywność na zewnątrz nie jest możliwa, z uwagi na warunki atmosferyczne, z pewnością jest ważnym elementem rozwoju psycho-fizycznego młodzieży niedostosowanej społecznie, przebywającej w zakładach zamkniętych, czyli w warunkach ograniczonej swobody. Powyższe zalecenie winno być wykonane w miarę posiadanych przez placówkę środków finansowych.

Ad. 1.7 – dokonanie wskazanych w Raporcie zmian treści dokumentów wewnętrznych placówki (pkt 5, pkt 6);

Zdaniem DWOiP zalecenie jest **zasadne**. Konieczne jest wyeliminowanie z *procedury stosowania środka przymusu bezpośredniego* (pkt 5 Raportu) odwołania do nieobowiązującego już rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 22 lutego 2011 r. *w sprawie szczegółowych warunków i sposobu użycia środków przymusu bezpośredniego wobec nieletnich umieszczonych w zakładach poprawczych, schroniskach dla nieletnich, młodzieżowych ośrodkach wychowawczych i młodzieżowych ośrodkach socjoterapii* (Dz. U. z 2011r., Nr 48, poz. 248) i jednocześnie przywołanie obecnie obowiązującego - rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 czerwca 2013 r. *w sprawie celi zabezpieczającej i izby izolacyjnej* (Dz. U. z 2013 r., poz. 638), ewentualnie opracowanie nowej procedury w oparciu o obowiązujące przepisy oraz posługiwanie się wyrażeniami ustawowymi. Podobnie wymaga doprowadzenia do zgodności z obowiązującymi przepisami *procedura postępowania w przypadku wyłączenia z zajęć i umieszczenia w izbie czasowego wyłączenia*. Zgodzić się należy z uwagami KMP, iż żadne przepisy wykonawcze nie przewidują tego rodzaju instytucji. W sytuacji, kiedy procedura ta dotyczy *Oddzielnego pomieszczenia mieszkalnego* należy zastosować terminologię przepisów wykonawczych i dokonać analizy przesłanek stosowania pod kątem zgodności z § 25 ust. 1 pkt.4 rozporządzenia

Ponadto **zasadne** jest zalecenie (pkt 6 Raportu) dostosowania przewidzianych nagród do obowiązujących przepisów wykonawczych zgodnie z treścią § 66 ust. 1 pkt 5) rozporządzenia oraz zalecenie stosowania za jedno przewinienie jednego środka dyscyplinarnego zgodnie z uregulowaniem § 73 ust. 1 rozporządzenia.

Ad. 1.8 – modernizację monitoringu w celu archiwizowania nagrań zgodnie z obowiązującymi przepisami;

W ocenie DWOiP zalecenie należy uznać za **zasadne**. Przyjęty w § 105⁵ rozporządzenia termin przechowywania zapisów z monitoringu (do czasu opuszczenia placówki przez nieletniego) spowodował konieczność kosztownego dostosowania istniejących systemów do obowiązujących wymogów. Nie wszystkie placówki były w stanie wygospodarować na ten cel odpowiednie środki, ale systemy te są sukcesywnie modernizowane i dostosowywane do wymogów ww. przepisu.

Z uwagi na zgłaszane przez dyrektorów zakładów i schronisk zastrzeżenia odnośnie zbyt długich okresów przechowywania zapisów monitoringu, w ramach prac nad nowelizacją rozporządzenia *w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich* uwzględniono postulat ograniczenia czasu ich przechowywania (30 lub 60 dni w zależności od monitorowanego pomieszczenia). Pozwoli to na ograniczenie wydatków związanych z zakupem odpowiednich urządzeń i archiwizowaniem nagrań, bez istotnego wpływu na stan bezpieczeństwa w placówce.

Ad. 1. 9 – indywidualne przekazywanie wychowankom informacji o terminach spraw prowadzonych z ich udziałem;

Zalecenie należy uznać w ocenie DWOiP za **zasadne**. Informacje dotyczące terminów postępowań sądowych z udziałem poszczególnych wychowanków wymaga wskazania jego danych osobowych, co może skutkować naruszeniem ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. *o ochronie danych osobowych* (Dz. U. z 2002r., Nr 101, poz. 926 z późn. zm.). Dlatego też celowym jest informowanie indywidualnie nieletnich o terminach dotyczących ich spraw.

Ad. 1.10 – wyeliminowanie wymogu zbierania przez wychowanków podpisów pracowników poszczególnych działów ZP w sytuacji zwracania się z prośbą o udzielenie przepustki;

Zalecenie w ocenie DWOiP jest **zasadne**. Udzielenie wychowankowi przepustki lub urlopu zgodnie z § 66 ust. 1 pkt 14 i 15 jest nagrodą, której przyznanie zgodnie z przepisami rozporządzenia nie wymaga uzyskania zgody (opinii) innych podmiotów, poza wypadkiem przewidzianym w § 67 ust.1 rozporządzenia.

Ad.1.11 – zorganizowanie szkoleń dla pracowników placówki z zakresu ochrony praw dziecka w prawie międzynarodowym i krajowym, a także dodatkowych szkoleń ze stosowania środków przymusu bezpośredniego i udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej;

W ocenie DWOiP zalecenie w jest **zasadne**. Jednocześnie podnieść należy, że w stosunku do pracowników ochrony znaczna część tematyki wskazanej w powyższym zaleceniu ujęta jest w organizowanych od 2009 roku szkoleniach. W

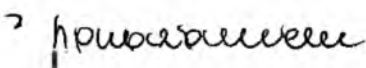

Kursie Ochrony Osób i Mienia zorganizowanym w Białymstoku uczestniczyło 33 pracowników niepedagogicznych placówek dla nieletnich – strażników. Kurs był realizowany w okresie: październik 2009 – czerwiec 2010. W roku 2010 roku odbyło się również szkolenie I i II stopnia dla strażników placówek dla nieletnich. W sumie szkolenie ukończyło 119 strażników.

Ad.1.12 – zapewnienie pracownikom zespołu korekcyjno- diagnostycznego superwizji.

Zdaniem DWOiP **co do zasady** zalecenie jest **zasadne**. Mając na uwadze cel superwizji (pomoc terapeutce w przyjrzeniu się jego własnemu doświadczeniu w pracy z pacjentem, ewentualnym przeszkodom w tym kontakcie leżącym zarówno po stronie samego terapeuty jak i pacjenta, jak również zapewnienie wysokiej jakości świadczonych usług terapeutycznych) możliwość jej zrealizowania mogłaby okazać się pomocna w pracy zatrudnionych w zakładzie psychologów, jednakże obecnie brak jest dodatkowych środków finansowych, które można by przeznaczyć na wykonanie powyższego zalecenia.

Ponownie uprzejmie proszę o zwrócenie uwagi na konieczność posługiwania się również przez przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji wyrażeniami ustawowymi. Jest to szczególnie istotne w sytuacji kiedy w pkt 5 Raportu taką uwagę wizytujący kierują do Dyrektora placówki, a w pkt 6 sami wielokrotnie stosują nazewnictwo poza ustawowe (str. 6 – „katalog kar”, str. 7 ponownie – „katalog kar”, „karę nagany”, „wymierzyć karę nieudzielenia przepustki”, „kary dyscyplinarnej”).

Jednocześnie uprzejmie informuję, że DWOiP w ramach sprawowanego nadzoru nad Zakładem Poprawczym w Gdańsku- Oliwie ustali, czy wydane zalecenia zostaną przez placówkę zrealizowane.

ZASTĘPCA DYREKTORA
 Departamentu
 Wykonania Orzeczeń i Probacji

Monika Lewoc
 sędzia

Do wiadomości:

1. Dyrektor ZP W Gdańsku-Oliwie,
2. Prezes Sądu Okręgowego w Gdańsku,
- ~~3. Holsińska Fundacja Praw Człowieka;~~
- ~~4. Porozumienie na rzecz wprowadzenia OPCAT"~~

ZAKŁAD POPRAWCZY W GDAŃSKU

Gdańsk-Oliwa, ul. Polanki 122 tel. 058-552-00-56 do 57,
554-26-09 NIP 584-27-02-751 Regon 221075350
e-mail: sekretariat@zp.gdansk.so.gov.pl

ZAKŁAD POPRAWCZY W GDAŃSKU
ul. Polanki 122
80-308 Gdańsk
tel. 58 552-00-56; 552-00-57, 554-26-08
Regon 221075350, NIP 584-27-02-751

RPO-735814/13

Gdańsk, dnia 26 września 2013r.

BIURO RZECZNIKA
PRAW OBYWATELSKICH
WPL. 2013 -10- 01
ZAL. NR 1592490

L. Dz. ZP/...717/2013

Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich
Pani Justyna Róża Lewandowska
Dyrektor Zespołu
Krajowego Mechanizmu Prewencji
Al. Solidarności 77
00-090 Warszawa

197
2013 -10- 04

W nawiązaniu do pisma i. dz. RPO-735814-V II -720.8.3/13/AI z dnia 29.08.2013r. oraz do przeprowadzonej kontroli przez Rzecznika Praw Obywatelskich, która odbyła się w dniach od 10-11 czerwca 2013r. Zakład Poprawczy w Gdańsku, uprzejmie przedstawia poniżej wyjaśnienia dotyczące zaleceń pokontrolnych.

Ad.1

Strażnik, który nie przekazał informacji dyrektorowi, nie jest w chwili obecnej pracownikiem placówki. Nie została z nim przedłużona umowa na okres próbny. Jednak sytuacja ta nie stanowiła powodu dla którego nie została przedłużona umowa o pracę z pracownikiem. Strażnikom została przekazana informacja o konieczności informowania kadry kierowniczej o prośbach skierowanych od wychowanków.

Ad.2

Na spotkaniu zespołu kierowniczego została przekazana informacja osobom odpowiedzialnym za kontrolowanie korespondencji o przestrzeganiu zapisu zawartego w art. 66 § 3 ustawy z dnia 26 października 1982r. o postępowaniu w sprawach nieletnich – dalej upn (tj Dz.U. z 2010r., Nr 33, poz. 178 z póź. zm.).

Ad. 3

Zgodnie z zaleceniami komisji zmienione zostaną zapisy w regulaminie odwiedzin dotyczące ograniczeń w kontaktach nieletnich z osobami spoza placówki z zachowaniem wymogów art. 66 § 4

Zapisałam osz
06.10.2013 r

ustawy z dnia 26 października 1982r. o postępowaniu w sprawach nieletnich oraz zostanie zmieniony zapis w Regulaminie Zakładu, dotyczący nagrody zawartej w § 66 ust.1 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17.10.2001r w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich (Dz.U. Nr 124, poz. 1359 z późn. zm.).

Jednocześnie uprzejmie informuję, że zostały przypisane prace zespołowi kierowniczemu do opracowywania regulaminów i procedur, które będą polegały na wnikliwej analizie dostosowującej wewnętrzne akty placówki tak, aby były spójne z przepisami ustawowymi oraz wykonawczymi.

Ad. 4

W łazienkach zgodnie z zaleceniami zamontowane zostaną nowe, wyższe drzwi do kabin z miskami ustępowymi, a także kabiny prysznicowe zostaną wyposażone w nowe zasłonki. Toalety dla wychowanków są po generalnym remoncie, zmienił się również ich układ architektoniczny.

Ad 5.

Zgodnie z zaleceniami przeprowadzone zostaną zmiany w monitorowaniu pomieszczeń łazienek.

Ad. 6

Zakład Poprawczy w Gdańsku nie posiada środków na wybudowanie sali gimnastycznej. Korzystamy z możliwości wynajęcia sali w pobliskiej szkole. W najbliższym czasie zwrócimy się z prośbą do Ministerstwa Sprawiedliwości o pomoc w kwestii wybudowania sali gimnastycznej na terenie placówki.

Ad.7

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dn. 03.06.2013r. w sprawie celi zabezpieczającej i izby izolacyjnej (Dz.U. 2013 Nr 0, poz. 638) weszło w życie w dn. 05.06.2013r., natomiast placówka była wizytowana w okresie od 10-11 czerwca 2013r. Zakład Poprawczy jako adresat normy prawnej ze względu na krótki okres, nie przystosował procedur wewnętrznych do zmienionych przepisów zawartych w nowej regulacji wykonawczej. Zgodnie z zaleceniami zostanie opracowana nowa procedura wewnętrzna uwzględniająca wszelkie zmiany w przepisach. Zmiany zostaną zatwierdzone na najbliższej radzie zakładu.

Ad.8

W rozmowie z przedstawicielami Krajowego Mechanizmu Prewencji wizytującymi placówkę z ramienia Rzecznika Praw Obywatelskich poinformowałem, iż jesteśmy w trakcie modernizacji systemu monitoringu. W przyszłym roku budżetowym wykonane zostaną prace dostosowujące monitoring placówki do wymagań zawartych w § 105⁵ rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich.

Ad. 9

Wychowankowie od kilku lat otrzymują indywidualnie informacje o terminach prowadzonych spraw, co potwierdzone jest ich własnoręcznym podpisem na wezwaniu, które otrzymują od organów sądowych oraz prokuratur. Uwaga dotyczyła umieszczenia na tablicy w internacie listy wychowanków z terminami spraw. Lista ta została umieszczona przez Zespół korekcyjno-diagnostyczny na wyraźną prośbę wychowanków, którzy nie pamiętali o terminach swoich spraw.

Ad. 10

Zgodnie z § 66 ust. 1 pkt 14 i 15 rozporządzenia zdjęty zostaje przymus zbierania podpisów przez wychowanków przed wyjazdem na przepustki czy urlopy.

Ad. 11

Zgodnie z zaleceniami przeprowadzone zostaną w bieżącym roku szkolnym szkolenia dla pracowników placówki z zakresu ochrony praw dziecka w prawie międzynarodowym i krajowym, stosowania środków przymusu bezpośredniego, a także udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej.

Informuję również, iż nadal będą prowadzone zajęcia dla pracowników pedagogicznych i strażników mające na celu utrzymanie i podnoszenie sprawności fizycznej (kurs samoobrony).

Ad.12

Jako placówka zgłosiliśmy udział 6 pracowników placówki w *superwizji grupowej* w ramach projektu systemowego „Podnoszenie kwalifikacji zawodowych kluczowych pracowników pedagogicznych i niepedagogicznych zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich”.

Szkolenie to zostanie przeprowadzone w pierwszej połowie 2014 r.

Z poważaniem,

DYREKTOR

mgr Janusz Ogonowski

Do wiadomości:

1. Ministerstwo Sprawiedliwości Departament Wykonania Orzeczeń i Probacji,
2. Prezes Sądu Okręgowego w Gdańsku.

**BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH
RPO-735814-VII-720.8.3/13/AI**

00-090 Warszawa Tel. centr. 22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 22 827 64 53

Zespół
"Krajowy Mechanizm Prewencji"

Warszawa, 2013 -10- 2 9

Pani
Sędzia Monika Lewoc
Zastępca Dyrektora
Departamentu Wykonywania Orzeczeń
i Probacji
Ministerstwo Sprawiedliwości
Al. Ujazdowskie 11
00-018 Warszawa

1764847

Szanowna Pani Dyrektorko,

W odpowiedzi na pismo z dnia 11 września 2013 r. (data wpływu do BRPO 23 września 2013 r.) uprzejmie dziękuję za ustosunkowanie się do wniosków zawartych w Raporcie Krajowego Mechanizmu Prewencji (dalej: KMP lub Mechanizm) z wizytacji Zakładu Poprawczego w Gdańsku. Jednocześnie pragnę odnieść się do niektórych z przedstawionych przez Panią Dyrektor kwestii.

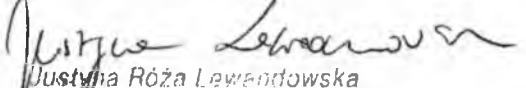
Sformułowane przez przedstawicieli Mechanizmu zalecenie demontażu kamer w łazienkach przeznaczonych dla wychowanków związane było z faktem, iż w wizytowanej placówce układ architektoniczny łazienek powodował objęcie monitoringiem np. osób rozbierających się przed skorzystaniem z prysznicza. Tytułem przykładu wskazano, że w jednej z łazienek nieletni zmuszeni byli kąpać się w bieliźnie z powodu braku zastłonki prysznicowej i skierowania kamery na stanowisko kąpielowe. Jednocześnie pragnę podkreślić, iż przedstawiciele KMP podtrzymują swoje, uargumentowane w Raporcie z wizytacji Zakładu Poprawczego w Gdańsku, stanowisko odnośnie braku zgodności § 105⁵ ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2001 r. w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich (Dz. U. z 2001 r. Nr 124, poz. 1359 ze zm.; dalej: rozporządzenie) z zagwarantowanym w art. 47 Konstytucji prawem do poszanowania prywatności oraz wyrażonymi w art. 31 ust. 3 oraz 41 ust. 1 Konstytucji wymogiem zachowania ustawowej formy ograniczeń w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw.

T: 30.11.2013 ✓

W Raporcie analizie poddano także problem braku podstaw prawnych do przeprowadzania w zakładach poprawczych, w tym i w wizytowanej placówce, kontroli osobistej wychowanków. Uprzejmie proszę o odniesienie się do powyższego zagadnienia, z uwagi, iż problem ten został omówiony w przesłanym przez Panią Dyrektor piśmie. Bardzo proszę Panią Dyrektor o przesłanie odpowiedzi do dnia 30 listopada 2013 r.

Z poważaniem

DYREKTOR ZESPOŁU

Justyna Róża Lewandowska

**BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH
RPO-735814-VII-720.8.3/13/AI**

00-090 Warszawa Tel. centr. 22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 22 827 64 53

Warszawa, 2013 -10- 2 9

Zespół
„Krajowy Mechanizm Prewencji”

**Pan
Janusz Ogonowski**
Dyrektor
Zakładu Poprawczego
ul. Polanki 122
80-308 Gdańsk

1764844

Szanowny Panie Dyrektore,

W nawiązaniu do pisma z dnia 26 września 2013 r. (data wpływu do BRPO 4 października 2013 r.) uprzejmie dziękuję za ustosunkowanie się do wniosków i zaleceń zawartych w Raporcie z wizytacji kierowanej przez Pana placówki.

Pragnę jedynie podkreślić, iż przedstawiciele Krajowego Mechanizmu Prewencji podtrzymują wyrażone w Raporcie stanowisko odnośnie konieczności indywidualnego informowania wychowanków o terminach spraw toczących się z ich udziałem. Za właściwą należy uznać wskazaną przez Pana Dyrektora praktykę indywidualnego przekazywania wychowankom i potwierdzania przez nich odbioru wezwań kierowanych przez organy wymiaru sprawiedliwości. W przypadku nieletnich mających trudności w zapamiętaniu terminów spraw toczących się z ich udziałem przekazanie tego typu informacji powinno zostać jednakże ponowione zamiast wywieszzone w miejscu ogólnodostępnym.

Stosownie do regulacji zawartej w art. 26 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. Nr 133, poz. 883) administrator przetwarzający dane powinien dołożyć szczególnej staranności w celu ochrony interesów osób, których dane dotyczą. Wskazana zasada o charakterze generalnym znajduje swoje rozwinięcie w przepisach określających obowiązki spoczywające na administratorze danych. Zgodnie z art. 36 ust. 1 analizowanej ustawy administrator danych jest obowiązany zastosować środki organizacyjne zapewniające ochronę przetwarzanych danych osobowych odpowiednio do kategorii zagrożeń oraz kategorii chronionych danych. W szczególności

ANALIZY

administrator powinien zabezpieczyć dane przed ich udostępnianiem osobom nieupoważnionym. W odniesieniu do sytuacji zaistniałej w kierowanej przez Pana placówce, tj. wywieszania terminów spraw wychowanków w miejscu ogólnodostępnym, trudno mówić o realizacji przesłanki odpowiedniego zabezpieczenia danych osobowych przed udostępnieniem ich osobom nieupoważnionym.

W nawiązaniu z kolei do sformułowanego w Raporcie zalecenia rozszerzenia infrastruktury zakładu o salę gimnastyczną, w przypadku wystąpienia przez Pana Dyrektora do Ministerstwa Sprawiedliwości z prośbą o wsparcie finansowe realizacji wskazanej inwestycji, bardzo proszę o przesłanie stosownej informacji do Zespołu Krajowy Mechanizm Prewencji.

z pozdrowieniami

dr Aleksandra Iwanowska

Aleksandra Iwanowska

Radca

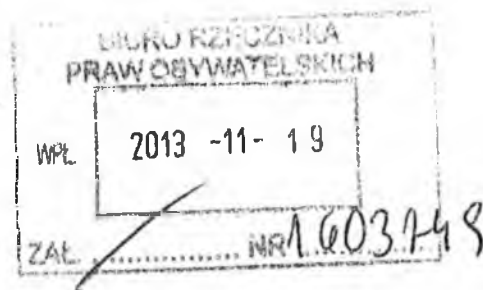
RPO-735814/13

Warszawa, dnia 11. 11. 2013 r.

2013 r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA
MINISTERSTWO SPRAWIEDLIWOŚCI
Departament Wykonania Orzeczeń i Probacji
Al. Ujazdowskie 11
00-950 WARSZAWA Skr. Pocz. 33
Centrala tel. 52 12 888

DWOiP III 072 - 19/13/14

Pani

Justyna Róża Lewandowska

Dyrektor Zespołu

Krajowego Mechanizmu Prewencji

ul. Solidarności 77

00-090 Warszawa

2013-11-26

Pracownica Pani Dyrektora

W odpowiedzi na pismo z dnia 29 października 2013 roku (sygn. RPO-735814-VII-720.8.3/13/AI), w którym zwraca się Pani z prośbą o ustosunkowanie się do argumentacji KMP, zawartej w treści Raportu z wizytacji Zakładu Poprawczego w Gdańsku – Oliwie, dotyczącej braku zgodności § 105⁵ ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2001r. w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich (Dz.U. z 2001r., Nr 124, poz. 1359 z późn. zm.) z zagwarantowanym w art. 47 *Konstytucji* prawem do poszanowania prywatności oraz wyrażonym w art. 31 ust. 3 oraz art. 41 ust. 1 *Konstytucji* wymogiem zachowania ustawowej formy ograniczeń w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw, uprzejmie przedstawiam poniższe stanowisko DWOiP.

Na podstawie art. 95 § 3 ustawy z dnia 26 października 1982r. – o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2010r., Nr 33, poz. 178, z późn.zm.) – dalej upn, Minister Sprawiedliwości jest upoważniony do określenia w drodze rozporządzenia, rodzaju schronisk dla nieletnich i zakładów poprawczych, w zależności od stosowanych wobec nieletnich środków i form oddziaływania wychowawczego, resocjalizacyjnego i terapeutycznego, sposób wykonywania nadzoru, o którym mowa w § 1, organizację tych schronisk i zakładów oraz szczegółowe zasady kierowania, przyjmowania, przenoszenia, zwalniania i pobytu w nich nieletnich, uwzględniając konieczność zapewnienia sprawności

postępowania, bezpieczeństwa schronisk i zakładów, właściwych warunków pobytu i przestrzegania praw nieletnich, a także sposób wykonywania nadzoru pedagogicznego w schroniskach dla nieletnich i zakładach poprawczych.

Wydane na tej podstawie rozporządzenie odnosi się do osób nieletnich „pozbawionych wolności”, a co za tym idzie, których wolności i prawa gwarantowane konstytucyjnie są ograniczone z mocy orzeczenia sądu, wydanego na podstawie ustawy (upn). Zastosowanie regulacji ustawy o *postępowaniu w sprawach nieletnich* poprzez wydanie i wykonanie orzeczenia o umieszczeniu nieletniego w zakładzie poprawczym (schronisku) prowadzi do pozbawienia go wolności i części praw chronionych konstytucyjnie. Należy zauważyć, że taką też możliwość (ograniczenia praw i wolności) w stosunku do wszystkich obywateli przewiduje art. 31 ust. 3 Konstytucji.

Z pozbawieniem jednostki wolności nierozłącznie związane są ograniczenia innych praw. Należy zgodzić się z poglądem reprezentowanym przez Pawła Wilińskiego (por. Prawo do prywatności – art. 47 Konstytucji, [w:] *Proces karny w świetle konstytucji*), iż „ochrona prawna „życia prywatnego, rodzinnego” doznawać będzie zasadniczym ograniczeniom w związku ze stosowaniem środków przymusu, zwłaszcza o charakterze izolacyjnym, ...”. Niewątpliwie wynika to z faktu, że szereg praw i wolności jednostki jest ściśle ze sobą powiązanych. Pozbawienie obywatela zasadniczego prawa, jakim jest prawo do wolności poprzez izolację powoduje w sposób następczy pozbawienie go lub ograniczenie innych praw osobistych gwarantowanych konstytucyjnie.

Takie ograniczenia w przypadku zakładów poprawczych i schronisk są konieczne i wynikają z „pozbawienia wolności” nieletniego w oparciu o przepisy ustawy i w tym zakresie spełniają przesłanki zawarte w art. 31 ust. 1 Konstytucji oraz pozostają w zgodzie z wyrażoną w nim zasadą proporcjonalności (wprowadzona regulacja jest w stanie doprowadzić do zamierzonych przez nią skutków, jest wymagana do ochrony interesu publicznego, któremu służy oraz jej korzyści pozostają w odpowiedniej proporcji do ciężarów nakładanych przez nią na obywatela).

Wykonywanie zaś takiego orzeczenia pociąga za sobą nie tylko „pozbawienie wolności” sensu stricto tj. brak możliwości wyjścia poza teren zakładu w dowolnym czasie, lecz również innego rodzaju ograniczenia, wynikające chociażby z obowiązku zapewnienia bezpieczeństwa i porządku na terenie zakładu i te uregulowania zawarte są w kwestionowanym rozporządzeniu. Między innymi w rozdziale 9a znajdują się

przepisy wskazujące środki, które winny być stosowane w zakładach i schroniskach dla zapewnienia bezpieczeństwa. W § 105⁵ ust. 1 przewidziano możliwość objęcia monitoringiem wszystkich pomieszczeń, w których stale lub czasowo przebywają nieletni.

Wprowadzenie tego uregulowania miało na celu zapewnienie bezpieczeństwa w zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich. Dotyczy ono również ochrony samych nieletnich przed nieodpowiednimi zachowaniami współwychowanków, personelu, czy zapobieżenie przypadkom autoagresji.

Dodatkowo zaznaczam, iż w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego (por. wyroki i z 13 lipca 2004 r. K 20/03, OTK ZU nr 7/A/2004, poz. 63 i z 19 czerwca 2002 r. K 11/02, OTL ZU nr 4/A/2002 r., poz. 43) podkreślono, iż w przypadku stosowania ograniczeń, wykluczona jest nadmierna ingerencja w sferę życia prywatnego.

W świetle powyższego należy więc przyjąć, iż co do zasady samo ograniczenie korzystania z prawa do prywatności jest bez wątpienia dopuszczalne. Inną kwestią jest zakres tej ingerencji. W sytuacji wychowanków zp i sdn możliwość objęcia monitoringiem w praktyce wszystkich pomieszczeń, w których stale lub czasowo przebywają nieletni prowadzi do dowolności w stosowaniu tego zapisu, które w istocie prowadzi do niczym nieuzasadnionej ingerencji w prawo do prywatności, a w szczególności w prawo do intymności wychowanków. Przytoczone w Raporcie przykłady, które wskazują na naruszenie intymności wychowanków, w ocenie DWOiP uzasadniają skierowanie zalecenia zamontowania odpowiednich przesłon czy drzwiczek w miejscach, które przeznaczone są do wykonywania czynności higienicznych i fizjologicznych. Zainstalowany system monitoringu (kamer) absolutnie nie może wkraczać swoim zasięgiem poza te przesłony. Dopuszczalne natomiast jest objęcie wizją np. stóp w toalecie, czy za zasłoną prysznicową.

W sytuacji odpowiedniego stosowania zakwestionowanego przepisu tj. zgodnego z jego celem – dla zachowania bezpieczeństwa i porządku w zakładzie - nie powinno dochodzić do naruszenia praw nieletnich (intymności). Jeszcze raz należy podkreślić, że w sytuacji wychowanków zp i sdn nadmierną ingerencją jest nie sam wideo nadzór pomieszczeń, w których przebywają, lecz objęcie monitoringiem (pełnego obrazu) miejsc przeznaczonych do czynności intymnych lub fizjologicznych. Jak już wyżej podkreślono, prawidłowe stosowanie przepisu § 105⁵ ust. 1 rozporządzenia nie narusza w sposób nieuprawniony zasady wyrażonej w art. 47 Konstytucji.

Opisane w Raporcie KMP przypadki stwierdzone w Zakładzie Poprawczym w Gdańsku – Oliwie nadmiernie ingerujące w prawo do prywatności (intymności) należy traktować w kategoriach niewłaściwego stosowania przepisów prawa.

Dodatkowo w treści Raportu wskazano na brak podstaw do kontroli osobistej nieletnich. Kwestia ta była zawarta w zaleceniu skierowanym do dyrektora MOAS w Szubinie (odstąpienie od kontroli osobistych wychowanek) i w tym zakresie DWOiP odniósł się do zalecenia KMP w piśmie z dnia 22 października 2013r. Zdaniem DWOiP, § 2 pkt 19 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2001r. w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich wskazuje co należy rozumieć przez kontrolę pobieżną, pkt 20 definiuje kontrolę osobistą, a w kolejnym punkcie określono kontrolę pomieszczeń. Z kolei w § 105⁹ ust. 1 pkt 3 przewidziano obowiązek pracowników ochrony polegający na przeprowadzaniu kontroli „w celu odnalezienia przedmiotów niebezpiecznych i niedozwolonych oraz udaremnienia ucieczek albo w innych uzasadnionych przypadkach.” Przepis ten daje podstawę do przeprowadzenia przez pracowników ochrony wszystkich rodzajów kontroli określonych w § 2 (tj. pobieżnej, osobistej i pomieszczeń). Z pozostałych przepisów rozporządzenia i wydanych przez dyrektora instrukcji (§ 105¹⁰ ust. 1 pkt 1) wynikają obowiązki i zadania ochronne pracowników. Ponadto w każdej sytuacji przeprowadzenia kontroli musi być ona wykonana w określonym rozporządzeniem celu.

2 powołanie

DYREKTOR DEPARTAMENTU
Wykonania Orzeczeń i Proccji
Miroslaw Przybylski
sędzia

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Irena Lipowicz

Warszawa, 8. IV. 2014

KMP.573.24.2014.AI

Pan
Marek Biernacki
Minister Sprawiedliwości

Szanowny Panie Ministrze

W czasie wizytacji prowadzonych w zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich przedstawiciele Krajowego Mechanizmu Prewencji każdorazowo zwracają uwagę na kwestie związane z poddawaniem nieletnich kontroli, w tym przede wszystkim kontroli osobistej. Ustalenia poczynione przez wizytujących, jak również analiza obowiązujących uregulowań prawnych wskazują na pewne nieprawidłowości w tym zakresie.

Podkreślenia wymaga fakt, że związane z przeprowadzaniem kontroli osobistej nieletnich ograniczenie prawa do ochrony prywatności realizowane jest jedynie w oparciu o przepisy aktu prawnego o charakterze wykonawczym, tj. rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2001 r. w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich (Dz. U. z 2001 r. Nr 124, poz. 1359 ze zm.). Żaden z przepisów ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2014 r. poz. 382) nie reguluje tej kwestii, ani nawet nie wprowadza pojęcia *kontroli osobistej*. Tym samym naruszony zostaje, wyrażony w art. 31 ust. 3 oraz 41 ust. 1 zdanie drugie Konstytucji RP wymóg zachowania ustawowej formy ograniczeń z zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw.

Z analizy art. 31 ust. 3 Konstytucji można wyprowadzić następujące przesłanki ograniczenia praw i wolności jednostki:

- 1) wymóg formy ustawowej,
- 2) określenie przesłanek materialnych,
- 3) wskazanie maksymalnych granic dla wprowadzania ograniczeń (nakaz poszanowania zasady proporcjonalności oraz zakaz naruszania *istoty* praw i wolności).

Wszystkie wymienione przesłanki muszą być spełnione łącznie, aby możliwe było wprowadzenie ograniczenia praw i wolności jednostki. Wykluczenie tych ogólnych zasad uważa należy za nieuzasadnione zubożenie konstytucyjnej ochrony praw jednostki (L. Garlicki, *Konstytucja RP. Komentarz*, Tom III, Warszawa, s. 17). Także Trybunał Konstytucyjny przedstawił w tym zakresie jednoznaczne stanowisko, zgodnie z którym brak zachowania ustawowej formy dla ograniczeń wolności jednostki musi prowadzić do dyskwalifikacji danego unormowania jako sprzecznego z Konstytucją (np. wyrok TK z dnia 19 maja 1998 r., U5/97, OTK 1998, nr 4, poz. 46).

Nikogo nie można zatem pozbawić praw i wolności, ani ograniczyć w korzystaniu z nich inaczej niż na warunkach określonych w ustawie. Tym samym należy wskazać, iż **uregulowanie w rozporządzeniu kwestii poddania nieletnich przebywających w zakładach poprawczych kontroli osobistej, naruszającej chronioną art. 41 ust. 1 Konstytucji wolność osobistą oraz zawarte w art. 47 Konstytucji prawo do ochrony prywatności, nie spełnia standardów wyrażonych w art. 31 ust. 3 oraz art. 41 ust. 1 zdanie drugie Konstytucji RP.**

Podkreślenia wymaga, iż w sprawie o analogicznym obszarze problemowym Trybunał Konstytucyjny orzeczeniem z dnia 29 października 2013 r. stwierdził niezgodność stwarzającego podstawy do przeprowadzania kontroli osobistej cudzoziemców § 11 ust. 1 i 2 Regulaminu organizacyjno-porządkowego pobytu cudzoziemców w strzeżonym ośrodku i areszcie w celu wydalenia (załącznik do rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 26 sierpnia 2004 r. w sprawie warunków, jakim powinny odpowiadać strzeżone ośrodki i areszty w celu wydalenia oraz regulaminu organizacyjno-porządkowego pobytu cudzoziemców w strzeżonym ośrodku i areszcie w celu wydalenia, Dz. U. Nr 190, poz. 1953) z art. 41 ust. 1, z art. 47 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji, w zakresie, w jakim materia zastrzeżona do regulacji ustawowej podlega normowaniu w akcie rangi rozporządzenia. W uzasadnieniu wyroku zwrócono uwagę, że kontrola osobista stanowi ingerencję w nietykalność osobistą chronioną na podstawie art. 41 ust. 1 Konstytucji oraz prawo do prywatności chronione na podstawie art. 47 Konstytucji. *W świetle wymogów stawianych ustawodawcy zarówno przez art. 31 ust. 3, jak i przez art. 41 ust. 1 Konstytucji, dopuszczalna jest, w przypadku ingerencji w obie te wolności osobiste, wyłącznie interwencja ustawodawcy. Ustawodawca musi uczynić to w sposób zupełny i precyzyjny* (Dz. U. z 2013 r., poz. 1428).

Należy również zwrócić uwagę, iż zawarte w rozporządzeniu w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich przepisy sformułowane zostały w analizowanym obszarze w sposób budzący uzasadnione wątpliwości. W § 105⁹ ust. 1 pkt 3 rozporządzenia zawarto bowiem ogóle zobowiązanie pracowników realizujących plan ochrony zakładu do przeprowadzania kontroli w celu odnalezienia przedmiotów niebezpiecznych, niedozwolonych, udaremnienia ucieczki lub też

w innych uzasadnionych przypadkach. W kolejnych przepisach (§105¹¹ - §105¹⁹) sprecyzowano natomiast obowiązki pracowników pełniących zmiany na poszczególnych posterunkach ochrony. W żadnym z nich nie uprawniono jednak pracowników ochrony, ani żadnego innego pracownika zakładu poprawczego, do przeprowadzania kontroli osobistej, a jedynie do *przeglądania i kontrolowania zawartości wnoszonych i deponowanych bagaży lub rzeczy oraz sprawdzania ładunków pojazdów* (§105¹³ ust. 1 pkt 8), *przeprowadzania szczegółowych przeszukań pomieszczeń izby przejściowej, izby izolacyjnej lub izby chorych przed umieszczeniem w nich nieletnich oraz po opuszczeniu tych pomieszczeń przez nieletnich* (§105¹⁵ pkt 5), *przeprowadzania kontroli pobieżnej nieletnich* (§105¹⁵ pkt 8, §105¹⁷ pkt 4, §105¹⁹ pkt 8 i 10). Także § 105¹⁵ pkt 6 rozporządzenia nie może zostać uznany za podstawę do dokonywania kontroli osobistych wychowanków przez strażników bowiem zobowiązuje on jedynie do odnotowania w książce zmiany faktu *przeszukania osobistego* nieletniego przed umieszczeniem w izbie przejściowej lub izolacyjnej. W tym zakresie należy stwierdzić ponadto brak spójności w obrębie jednego aktu prawnego, który wprowadzając definicję legalną *kontroli osobistej* nie reguluje w jakich sytuacjach i przez jaki podmiot może być ona przeprowadzana, a jednocześnie posługuje się pojęciem *przeszukania osobistego*, bez jednoczesnego wskazania jego zakresu znaczeniowego.

Wskazane zagadnienie było sygnalizowane w raportach przedstawicieli KMP z wizytacji Zakładu Poprawczego w Gdańsku, Zakładu Poprawczego i Schroniska dla Nieletnich w Koronowie oraz Młodzieżowym Ośrodku Adaptacji Społecznej w Szubinie, jednakże Departament Wykonywania Orzeczeń i Probacji Ministerstwa Sprawiedliwości, w opozycji do przytoczonych powyżej argumentów, stwierdził, iż przepis § 105⁹ ust. 1 pkt 3 rozporządzenia w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich stanowi wystarczającą podstawę do przeprowadzania przez pracowników wszystkich rodzajów kontroli tj. pobieżnej, pomieszczeń i osobistej.

Biorąc pod uwagę, iż kontrola osobista stanowi poważną ingerencję w chronione konstytucyjnie prawo do prywatności i intymności, upoważnienia do jej dokonywania nie można domniemywać, jak to czynione jest obecnie, jedynie w oparciu o sformułowany w sposób ogólny przepis aktu prawnego o charakterze wykonawczym (§ 105⁹ ust. 1 pkt 3 rozporządzenia w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich). **Podstawa do przeprowadzania kontroli osobistej nieletnich przebywających w zakładach poprawczych powinna zatem być zawarta w akcie prawnym rangi ustawowej, w którym w sposób niebudzący wątpliwości należałoby również zdefiniować samo pojęcie *kontroli osobistej* oraz szczegółowo określić sposób jej prowadzenia.**

Pragnę podkreślić, iż na konieczność ustawowego uregulowania kontroli osobistej nieletnich zwrócono uwagę w piśmie z dnia 13 stycznia 2014 r. skierowanym do Pana Michała

Królikowskiego Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości zawierającym uwagi do projektu założeń ustawy zmieniającej ustawę o postępowaniu w sprawach nieletnich. W opinii tej wskazano również kwestie szczegółowe, których ujęcie w ustawie stworzyłoby gwarancję zgodnego z poszanowaniem prawa do intymności i prywatności przeprowadzania kontroli osobistej nieletnich. Do kwestii tych należą: szczegółowe określenie przypadków, w których dopuszczalne jest poddanie nieletniego kontroli osobistej, wprowadzenie wymogu przeprowadzania kontroli w pomieszczeniu niemonitorowanym i wyłącznie przez osobę tej samej płci, wprowadzenie wymogu odnotowywania przez pracowników zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich w prowadzonym do tego celu rejestrze, informacji na temat godziny, miejsca, przyczyny dokonania kontroli osobistej oraz danych kontrolującego i kontrolowanego.

Mając na względzie powyższe, na podstawie art. 16 ust. 1 oraz ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147 ze zm.) zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o przedstawienie stanowiska w tej mierze oraz podjęcie działań legislacyjnych w przedstawionym zakresie.

DYREKTOR ZESPOŁU
Justyna Róża Lewandowska
Justyna Róża Lewandowska

ZASTĘPCA
Rzecznika Praw Obywatelskich
Ryszard Czerniawski
Ryszard Czerniawski

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

RPW/38890/2014 P
Data: 2014-04-28

Warszawa, dnia 25 kwietnia 2014 r.

DPK-I-072-7/14/2
dot. KMP.573.24.2014.AI

URZĘDZISKO
PRAW OBYWATELSKICH
WPL 2014 -04- 28
ZAL. NR

Pani
Irena Lipowicz
Rzecznik Praw Obywatelskich

Szanowna

Pani Rzeczniku!

W odpowiedzi na pismo z dnia 8 kwietnia 2014 r., w którym przedstawione zostało stanowisko w zakresie ustaleń przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji oraz obowiązujących uregulowań prawnych związanych z poddawaniem nieletnich przebywających w zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich kontroli, w tym przede wszystkim kontroli osobistej, uprzejmie przedstawiam następujące stanowisko.

Podnoszone przez Rzecznika Praw Obywatelskich zagadnienia pewnych nieprawidłowości w zakresie regulacji prawnych dotyczących kwestii poddawania nieletnich przebywających w zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich kontroli osobistej, były dotychczas przedmiotem korespondencji pomiędzy Krajowym Mechanizmem Prewencji a Departamentem Wykonania Orzeczeń i Probacji w związku z raportami z wizytacji Zakładu Poprawczego w Gdańsku - Oliwie, Zakładu Poprawczego w Koronowie oraz Młodzieżowego Ośrodka Adaptacji Społecznej w Szubinie. W udzielonych odpowiedziach jako podstawę do przeprowadzenia przez pracowników ochrony kontroli pobieżnej, kontroli osobistej i kontroli pomieszczeń, wskazano odpowiednie przepisy rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2001 r. w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich (Dz. U. Nr 124, poz. 1359, z późn. zm.). Należy zauważyć, że korzystanie przez personel placówek z uprawnień przewidzianych w tym rozporządzeniu jest konieczne dla zapewnienia porządku i bezpieczeństwa w zakładach poprawczych

i schroniskach dla nieletnich (zapewnienie bezpieczeństwa samych nieletnich przed nieodpowiednimi zachowaniami współwychowanków, personelu, czy zapobieżenia przypadkom autoagresji).

W związku z sygnalizowanym przez Krajowy Mechanizm Prewencji zagadnieniem dotyczącym uregulowania w rozporządzeniu, a nie w akcie rangi ustawowej, kwestii poddawania nieletnich przebywających w zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich kontroli osobistej oraz braku definicji pojęcia takiej kontroli (co przy obecnie obowiązujących standardach ochrony wolności osobistej i prawie jednostki do prywatności może stanowić o naruszeniu przepisów Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej), problematyka ta objęta jest trwającymi obecnie w Ministerstwie Sprawiedliwości pracami legislacyjnymi nad *projektem założeń projektu ustawy o zmianie ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich*.

Projektowana ustawa dokona niezbędnych zmian w ustawie z dnia 26 października 1982 r. o *postępowaniu w sprawach nieletnich* (Dz. U. z 2014 r. poz. 382). Celem projektowanych regulacji jest między innymi zapewnienie konstytucyjności rozwiązań w zakresie praw i obowiązków nieletnich umieszczonych w zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich oraz zasad zapewnienia bezpieczeństwa i porządku w zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich. Powyższe kwestie jako dotyczące praw i obowiązków oraz zasad stosowania środków ochronny zostaną uregulowane w akcie prawnym rangi ustawowej.

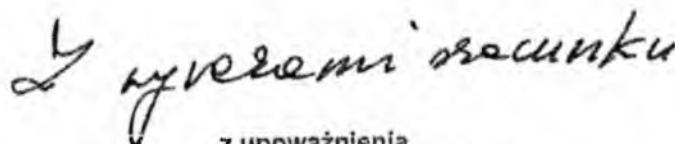
W toku prac nad projektem założeń analizie poddano zgłoszone w tym zakresie uwagi przez Helsińską Fundację Praw Człowieka (pismo z dnia 27 listopada 2013 r.) oraz Rzecznika Praw Obywatelskich (pismo z dnia 13 stycznia 2014 r.).

Na obecnym etapie prac legislacyjnych w *projekcie założeń projektu ustawy o zmianie ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich* projektuje się wprowadzenie regulacji, zgodnie z którymi w celu zapewnienia bezpieczeństwa lub porządku w zakładzie poprawczym lub schronisku dla nieletnich nieletni, osoby odwiedzające nieletniego oraz pomieszczenia, w których nieletni przebywa podlegać będą kontroli. Kontrola będzie mogła być przeprowadzona w każdym czasie. W razie konieczności dopuszczalne będzie naruszenie plomb gwarancyjnych oraz uszkodzenie kontrolowanych przedmiotów w niezbędnym zakresie. Projektuje się wprowadzenie definicji kontroli osobistej, kontroli pobieżnej i kontroli pomieszczeń.

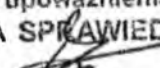
Kontrola osobista polegać będzie na oględzinach ciała oraz sprawdzeniu odzieży, bielizny i obuwia, a także przedmiotów posiadanych przez nieletniego. Kontrola osobista przeprowadzona będzie przez osobę tej samej płci co poddany kontroli, podczas nieobecności osób postronnych, w niemonitorowanym pomieszczeniu. Kontrola pobieżna polegać będzie na powierzchniowym sprawdzeniu odzieży, obuwia i innych przedmiotów posiadanych przez nieletniego lub osobę odwiedzającą nieletniego. Kontrola pomieszczeń polegać będzie na oględzinach izb znajdujących się na terenie zakładu lub schroniska oraz znajdujących się w nich elementów wyposażenia i przedmiotów. Kontrola izb mieszkalnych przeprowadzana będzie podczas nieobecności nieletniego. W ustawie wprowadzone zostaną także regulacje dotyczące postępowania z przedmiotami ujawnionymi podczas kontroli. Szczegółowe warunki sposobu dokumentowania przeprowadzenia kontroli określone zostaną w rozporządzeniu. Projektowane przepisy zawierać będą również zamknięte katalogi obowiązków i uprawnień pracowników realizujących plan ochrony zakładu poprawczego lub schroniska dla nieletnich, w tym dotyczące przeprowadzania kontroli.

Ponieważ zgodnie z § 9 ust. 3 uchwały Nr 49 Rady Ministrów z dnia 19 marca 2002 r. *Regulamin pracy Rady Ministrów* (M. P. Nr 13, poz. 221) projekt założeń projektu ustawy obejmuje zwięzłe przedstawienie celu projektowanej ustawy oraz zakresu przewidywanej regulacji i zasadniczych kwestii wymagających uregulowania, w tym zniesienia dotychczasowych lub powołania nowych organów lub instytucji, szczegółowe regulacje omawianych zagadnień zawarte zostaną w projekcie ustawy opracowanym w oparciu projekt założeń, przy uwzględnieniu wskazanych przez Rzecznika Praw Obywatelskich wymagań konstytucyjnych.

Mając powyższe na uwadze, uprzejmie informuję, że kwestie wskazane w piśmie z dnia 8 kwietnia 2014 r. objęte są prowadzonymi w Ministerstwie Sprawiedliwości działaniami legislacyjnymi.

z upoważnienia
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

Józef Kozdroń
SEKRETARZ STANU

BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa,

2014 -06- 26

Krajowy Mechanizm Prewencji

KMP.573.24.2014.AI

Pan
Janusz Ogonowski
Dyrektor Zakładu Poprawczego
ul. Polanki 122
80-308 Gdańsk

Szanowny Panie Dyrektore,

W nawiązaniu do odpowiedzi Pana Dyrektora z dnia 26 września 2013 r. na Raport przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji z wizytacji przeprowadzonej w Zakładzie Poprawczym w Gdańsku uprzejmie proszę o wskazanie czy:

- 1) zrealizowano, zaplanowane na rok 2014, dostosowanie monitoringu placówki do wymagań zawartych w §105⁵ rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2001 r. w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich (Dz. U. Nr 124, poz. 1359 ze zm.);
- 2) zwrócono się do Ministerstwa Sprawiedliwości z prośbą o pomoc w kwestii wybudowania sali gimnastycznej na terenie placówki;
- 3) zapewniono udział pracowników placówki w superwizji grupowej.

Jednocześnie uprzejmie proszę o przesłanie odpowiedzi do dnia 31 lipca 2014 r. oraz powołanie się w niej na następujący numer sprawy: KMP.573.24.2014.AI.

Z poważaniem

dr Aleksandra Kwanowska

Radca

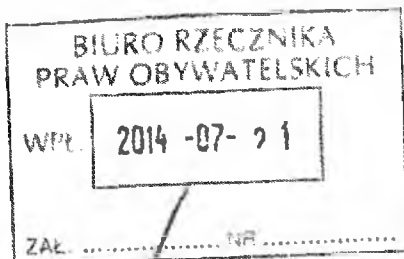
ZAKŁAD POPRAWCZY W GDAŃSKU
Gdańsk-Oliwa, ul. Polanki 122 tel. 058-552-00-56 c
554-26-09 NIP 584-27-02-751 Regon 221075350
e-mail: sekretariat@zp.gdansk.so.gov.pl

RPW/61341/2014 P
Data: 2014-07-21

ZAKŁAD POPRAWCZY W GDAŃSKU
ul. Polanki 122
80-308 Gdańsk
tel. 58 552-00-56; 552-00-57, 554-26-08
Regon 221075350, NIP 584-27-02-751

Gdańsk, dnia 16 lipca 2014r.

L. Dz. ZP/559/2014

Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich
Krajowy Mechanizm Prewencji
Al. Solidarności 77
00 - 090 Warszawa

Nr sprawy: KMP.573.24.2014.AI.

W nawiązaniu do pisma z dnia 26 czerwca 2014r. Zakład Poprawczy w Gdańsku uprzejmie informuje o realizacji zaleceń pokontrolnych, które zostały wykonane po przeprowadzonej wizytacji przez przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji i które kształtują się w następujący sposób:

1. W obecnym roku budżetowym podjęto modernizację systemu monitorowania poprzez zakup nowych rejestratorów, które pozwalają na dłuższe magazynowanie obrazu, dzięki nagrywaniu, tylko ruchu występującego w danym momencie. Po uzyskanych informacjach zapis § 105⁵ rozporządzenia MS z dnia 17 października 2001r. w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich¹, ma ulec zmianie z uwagi na wysokie koszty, związane na magazynowaniem cyfrowego zapisu z pobytu w izbach nieletnich, z chwilą opuszczenia placówki przez wychowanków. Nadmieniam, że średnio taki okres wynosi 3 lata.
2. Podczas kontroli kompleksowej w placówce przeprowadzonej przez Ministerstwo Sprawiedliwości, która odbyła się w październiku 2013r. została poruszona kwestia, która dotyczyła podjęcia starań, w celu wybudowania sali gimnastycznej. W powyższej sprawie otrzymano odpowiedź, że na obecnym etapie nie ma możliwości, wybudowania sali gimnastycznej z uwagi na ograniczone środki finansowe w budżecie. Jednocześnie informuję, że został wykonany kosztorys, mający na celu rewitalizację dotychczasowego boiska na terenie Zakładu Poprawczego i przygotowanie nawierzchni pod płytę, gdzie

¹ Dz.U. z 2001r., Nr 124, poz. 1359 z późn. zm.

został zaprojektowany orlik. Projekt ten został złożony do Ministerstwa Sprawiedliwości, Departamentu Budżetu i Efektywności Finansowej i jest przewidziany na rok 2015.

3. Udział pracowników w superwizji grupowej został zaplanowany w czterech etapach na rok 2014 i jednocześnie zgłoszony do Ministerstwa Sprawiedliwości. Po rozmowie przeprowadzonej z pracownikiem Departamentu Wykonania Orzeczeń i Probacji otrzymano informację, że nie przewiduje się w formie centralnej organizacji powyższego przedsięwzięcia. W związku z powyższym superwizja została zaplanowana i będzie przeprowadzona we własnym zakresie z bieżących środków finansowych placówki w okresie wrzesień – grudzień 2014r.

Z poważaniem,

DYREKTOR

mgr Janusz Ogonowski